

“ DAMIEN HIRST ”

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΡΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΣ – ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΣΑΠΗΣ – ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΡΟΥΣΣΑΚΗΣ –
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΑΒΕΛΑΣ

(ΠΡΩΤΕΩΣ 44, ΠΑΛΑΙΟ ΦΑΛΗΡΟ, ΑΘΗΝΑΙ)

Επισκεπτόμενος την έκθεση «DAMIEN HIRST» που έλαβε χώρα σ' ένα διαμέρισμα πολυκατοικίας στο Π. Φάληρο από τις 4/5/2007 έως και τις 4/6/2007, εντυπωσιάσθηκα από την καινοτομία των δημιουργών της.

Ο Γ. Τζαβέλας (γεν. 1981) χρησιμοποίησε για το έργο του στον τοίχο μελάνι τυπογραφίας, δίνοντας έναν ξεκάθαρο τόνο στην τεχνοτροπία που ακολουθεί. Το μαύρο και το άσπρο σε τέλεια εναλλαγή και εναρμόνιση είναι χρώματα που δεν σου αφήνουν περιθώρια επιλογής. Πιό συγκεκριμένα; Είναι χρώματα απόλυτα.

Ένας υπερμεγέθης λιωμένος σκελετός σε άσπρο φόντο δεσπόζει στον χώρο και βρίσκεται ανάμεσα σε 2 πόρτες που οδηγούν σε w.c.

Η μία πόρτα με τον σταυρό παραπέμπει σε φέρετρο. Γιατί;

Η έννοια του αποχωρητηρίου είναι συνδεδεμένη με αυτήν του αυτοσοδομισμού ως μίας φυσικής ανάγκης του ανθρώπου που δεν γεννάει ζωή.

Αν παρατηρήσουμε την άλλη πόρτα βλέπουμε μία αντεστραμμένη μορφή της παραπομπής του w.c. και ένα φίδι σε σχήμα που θυμίζει τον αριθμό 2 αλλά αν το αντιστρέψουμε θα δούμε ότι μοιάζει με ορθόν.

Ο καλλιτέχνης θέλει να τονίσει το γεγονός ότι η απεκκριτική διαδικασία του ανθρώπου οδηγεί στην ανακύκλωση της ύλης και της φύσης. Ας μην ξεχνούμε ότι τα κόπρανα των ζώων χρησιμοποιούνται για την καλλιέργεια των χωραφιών.

Τίποτε στην φύση δεν γίνεται εις μάτην.

Μπορεί όμως να υπάρχει και μία άλλη ερμηνεία: το 2 παραπέμπει ως αριθμός στην έννοια του ζεύγους. Μέσω της συνουσίας 2 ανθρώπων μπορούμε να έχουμε ζωή.

Γιατί όμως επέλεξε το φίδι ως απεικόνιση του ζευγαριού;

Πολλοί έχουν συνδέσει την διαιώνιση του ανθρώπινου είδους και της ζωής γενικότερα, με την αναπαραγωγή του κακού σε όλες του τις εκφάνσεις.

Νομίζω ότι η ανθρώπινη ιστορία αποτελεί την καλλίτερη απόδειξη για την αλήθεια της παραπάνω προτάσεως.

Τόσο το μαύρο όσο και το άσπρο ως χρώματα παραπέμπουν στον θάνατο.

Το άσπρο ίσως στον γαλήνιο θάνατο. Ο σκελετός ιδρώνει. Αυτή η δήλωση του καλλιτέχνη εμπεριέχει αντινομία;

Κατά την γνώμη μου όχι, διότι θέλει να τονίσει πως στον θάνατο πάντα θα υπάρχει κάτι το ζωντανό και η ζωή πάντα θα φέρνει μικρούς θανάτους στην τσέπη της.

Ο καλλιτέχνης αξιοποίησε τις ιδιομορφίες του φυσικού χώρου και τον ανέδειξε σε έργο τέχνης, δίνοντάς του μια πνοή που δεν είχε πρωτύτερα.

Ειρωνεία; Έχοντας ως θέμα τον θάνατο ο καλλιτέχνης έδωσε πνοή στους άψυχους τοίχους και στις πόρτες.

Ο σκελετός ξεπηδάει από ένα μαύρο πλαίσιο το οποίο εξαιρεί από το χρώμα του μία κρήνη.

Από την κρήνη πηγάζει το νερό (σύμβολο της ζωής).

Ο θάνατος μεταφορικός ή κυριολεκτικός σε αναγεννά.

Είναι γνωστός ο μύθος για το αθάνατο νερό.

Βρήκα πολύ ευφυές το εύρημα να αξιοποιηθεί η παρουσία της βρύσης ως μέρος του πάζλ που μας εξέθεσε ο καλλιτέχνης.

Ο φυσικός χώρος δεν είναι εχθρός. Αντιθέτως αξιοποιείται για τις νοηματοδοτήσεις του καλλιτέχνη και υποτάσσεται συγχρόνως με τον καλλίτερο δυνατό τρόπο.

Ο θάνατος όμως είναι στο background ? Ή μήπως προειδοποιεί ότι θα τον βρούμε πίσω από τις 2 πόρτες που είναι κλειστές ως προϊστάμενος του χώρου;

Μήπως ο σκελετός αντιπροσωπεύει τον άνθρωπο ο οποίος βρίσκεται ανάμεσα στον σταυρό που συμβολίζει την θρησκεία του Χριστιανισμού και το φίδι που παραπέμπει στον Σατανά;

Ή μήπως πρόκειται όχι για το φίδι του κακού αλλά για τον θεραπευτή του Ασκληπιού που επουλώνει τις πληγές;

Νομίζω ότι η κεντρική φιγούρα αποτελεί ένα προειδοποιητικό σήμα για το περιεχόμενο των θυρών.

Ο σταυρός και η θρησκεία φέρνουν τον θάνατο από την μία μεριά και το φίδι – αριθμός 2

(νύξη στην αστική κοινωνία που έχει υπολογιστική και διόλου ανιδιοτελή έποψη των πραγμάτων) περιβάλλεται από το μαύρο χρώμα που παραπέμπει το πένθος ή και το χάος.

Άσπρα σχήματα με μαύρο φόντο εναλλάσσονται με μαύρα που έχουν λευκό φόντο.

Ένα παιχνίδι απότομων μεταβάσεων άσπρου και μαύρου χρώματος ή εννοιών; Το στοιχείο του θανάτου τονίζεται με έμφαση από το μέγεθος της νεκροκεφαλής που έχει λιώσει από τον ιδρώτα και ελάχιστα θυμίζει νεκροκεφαλή.

Ο θάνατος λοιπόν δεν μοιάζει με θάνατο. Ίσως είναι ένα παιχνίδι ρόλων και νοημάτων εν κατακλείδι.

Ο Ανδρέας Κασάπης (γεν. 1981) χώρισε το έργο του σε 3 μέρη χρησιμοποιώντας ως υλικά: μολύβι, πλαστικά χρώματα και ξυλομπογιές.

Ένα χαρακτηριστικό στοιχείο της τέχνης του – που πρέπει πάντα να το λαμβάνουμε υπόψιν μας – είναι η παραμόρφωση των ανθρωπίνων χαρακτηριστικών και η απόδοση σ' αυτών ζωομορφικών ή άψυχων στοιχείων τονίζοντας την αλλοτρίωση του σύγχρονου μεσοαστού.

Τα πόδια της κεντρικής μορφής μοιάζουν με χέρια. Ποιός ο λόγος;

Το έργο του καλλιτέχνη διακρίνεται από την αντισυμβατικότητα στην απεικόνιση της τυποποιημένης ανθρώπινης μορφής.

Στο πρόσωπο το ένα μάτι είναι πιο ανοικτό ενώ το άλλο μοιάζει να ονειροπολεί. Ο άνθρωπος είναι διχασμένος ανάμεσα στον ύπνο και στην πραγματικότητα.

Στο μέτωπό του μάλιστα ξεκινούν 2 κλωστές από το ίδιο σημείο για να καταλήξουν στον απέναντι τοίχο με κάποια απόκλιση. Τα χρώματα των κλωστών είναι θερμά (κόκκινο, πορτοκαλί). Το κόκκινο συμβολίζει την ζωή, το πάθος ή και τον έρωτα. Το πορτοκαλί μας παραπέμπει στην αισιόδοξη και στην φωτεινή πλευρά της ζωής (μείξη κίτρινου και πορφυρού).

Φαίνεται ότι στις σκέψεις του εικονιζόμενου προσώπου υπάρχει απόκλιση μεταξύ του ιδεατού σκοπού και της πραγμάτωσης αυτού.

Η μορφή που παραθέτει ο Κασάπης στο κέντρο μοιάζει να αιωρείται και να έχει ώθηση προς τα άνω, από έναν γκρίζο υδροκεφαλισμό σε αναλογία του λευκού υδροκεφαλισμού της κεφαλής της.

Το υποτιθέμενο σώμα έχει ως οικόσημο τα χρώματα του ουράνιου τόξου (συμβόλου της χαράς και της ελπίδας) αλλά τα χέρια παρουσιάζονται ως φουγάρα από τα οποία εξέρχεται αιθάλη.

Από αυτή την χαρά μόνον πίκρα βγαίνει ή πρόκειται για την φυσική εναλλαγή των αισθημάτων μας;

Τα μαύρα τρίγωνα που πλαισιώνουν την κεντρική μορφή συμβολίζουν τις ευκολίες της ζωής που όμως δεν προσφέρουν ουδεμία εσωτερική εξέλιξη στην ψυχή του ανθρώπου και είναι αντωπά με τις 2 λάμπες φθορίου.

Το φώς διώχνει το σκοτάδι ή όπου υπάρχει κάτι σκοτεινό κρύβει εντός του μία αλήθεια;

Ο Κασάπης δίνει στο σώμα την αίσθηση της προοπτικής με το να το παρουσιάζει ως κλίνη και τον υδροκεφαλισμό προέκταση αυτής.

Το κρεβάτι δεν έχει άνθρωπο επάνω του (αφού το ίδιο αποτελεί τον κορμό της μορφής) ένδειξη ότι αυτή ονειροβατεί ή ονειροπολεί.

Αυτή η ανθρώπινη μορφή παραλληλίζεται μ' ένα άψυχο αντικείμενο όπως είναι ένα κρεβάτι.

Κενότητα ή φιλοδοξία;

Συμπεραίνω ότι οι λάμπες φθορίου βρίσκονται σε αντιστοιχία με τα μαύρα τρίγωνα, για να επέλθει η ισορροπία φωτός και σκοταδιού που εντέλει υπάρχει και στην ψυχή του καθενός ανθρώπου.

Ο Κ. Ρουσσάκης (γεν. 1971) παρουσίασε στην έκθεση το έργο του το οποίο περιλαμβάνει μία σκάλα με κάγκελα (ως ένδειξη προστασίας και χλιδής) που απολήγει στον τοίχο. Θα περίμενε κανείς να οδηγεί σε μία πόρτα. Αυτό δεν ισχύει. Ο καλλιτέχνης τονίζει το αδιέξοδο του σύγχρονου ανθρώπου που όταν ακόμη φθάσει στην κορυφή της κοινωνίας, (μέσω της σκάλας που συμβολίζει τις τάξεις της και τα βήματα που πρέπει να χρησιμοποιήσει κάποιος για να αγγίξει τον σκοπό του) συνειδητοποιεί ότι αυτό δεν του επιλύει τα υπαρξιακά του προβλήματα.

Τα κάγκελα συμβολίζουν τους προστάτες της ζωής που βοηθούν στην ανοδική κίνηση του ανθρώπου σε κοινωνικό πάντα επίπεδο.

Ίσως οι κοινωνικές αντηρίδες όταν τις χρησιμοποιεί κάποιος να τον οδηγούν στο πουθενά.

Λίγο πριν το πρώτο σκαλί ο καλλιτέχνης έχει τοποθετήσει 2 σακούλες με πηλό.

Νομίζω ότι είναι ευνόητο πως πρόκειται για το αρχετυπικό ζευγάρι (Αδάμ – Εύα, γυνή – ανήρ) το οποίο είναι εύπλαστο στην αρχή της ζωής για να καταλήξει στο τέλος σ' ένα ντουβάρι.

Κάποιος θα μπορούσε να δει τις σακούλες με πηλό ως προέκταση των σκαλιών.

Σκληραίνει το υλικό όσο οδηγούμεθα προς τ' άνω (κλιμακωτή διαβάθμιση: πηλός, σκαλί, τοίχος) γιατί η ζωή είναι σκληρή και έχει αδυσώπητους κανόνες που αποφλοιώνουν το ευαίσθητο

κύτταρο του ανθρώπου, για να το μεταποιήσουν σ' ένα αποξενωμένο από τη φύση του άψυχο υλικό.

Ο Δ. Καραντινόπουλος (γεν. 1981) μας παρουσίασε την σύμπυξη ενός μονοθέσιου της Φόρμουλας 1 με επιστρωμάτωση γύψου.

Ένα εξάρτημα αυτοκινήτου και μάλιστα σε γύψο (σύμβολο ακινησίας) δηλώνει την αδυναμία λειτουργίας σ' έναν ασύμβατο χώρο.

Το άσπρο είναι το χρώμα της ανακωχής. Ο δρόμος είναι ένας πόλεμος επιβίωσης.

Εδώ δηλώνεται η παραίτηση από την μαχητικότητα της ζωής. Μία παθητικότητα που σε οδηγεί στην αχρηστία.

Άλλη ερμηνεία; Δεν οδηγούμεθα πουθενά όταν κοιτάζουμε το μέρος αντί του όλου. Η σκέψη μας νεκρώνει.

Ίσως είναι μια υποδήλωση του καλλιτέχνη ότι πρέπει να έχουμε σφαιρική θεώρηση των πραγμάτων, δίχως δογματισμούς και μεγάλα περιθώρια ελευθερίας στην σκέψη μας αν δεν θέλουμε να βαλτώσει.

Ο καλλιτέχνης μοιάζει να συμμαρτυρεί την έποψη του Ιπποκράτη ότι αν πάσχει ένα όργανο του ανθρώπου πρέπει να εξετάζουμε τον οργανισμό ως ένα σύνολο, για να το ιάσουμε και όχι αποσπασματικώς όπως κάνουν πολλοί κομπογιαννίτες ιατροί.

Το εξάρτημα ενός αυτοκινήτου σ' ένα ασύμβατο μ' αυτό χώρο όπως είναι ένα διαμέρισμα, δηλώνει την μοναξιά και την αποξένωση του καλλιτέχνη και την επίταση αυτού του αισθήματος με τον γύψο.

Εν κατακλείδι η πρωτοτυπία του όλου εγχειρήματος βασίζεται στην θεώρηση ότι έχει δημιουργηθεί ένα νέο ρεύμα γκράφιτι: από αυτό των εξωτερικών χώρων σ' αυτό των εσωτερικών και η συμπόρευση αυτών δίχως ν' αλλοιώνονται με τις προθέσεις και τις ιδέες των καλλιτεχνών. Οι εσωτερικοί χώροι πια δεν φιλοξενούν έργα τέχνης• είναι οι ίδιοι έργα τέχνης ή προεκτάσεις αυτών.